

**ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ ΧΑΝΙΩΝ**

ΠΕΡΙΟΔΟΣ Β' • ΕΤΟΣ ΙΗ' • ΤΕΥΧΟΣ 34-37 • ΧΑΝΙΑ
ΙΑΝΟΥΑΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 1999

ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΑ ΧΑΝΙΑ

ΠΕΡΙΟΔΙΚΗ ΕΚΔΟΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ - ΕΚΔΟΤΗΣ

ΕΝΩΣΗ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΩΝ ΔΗΜΙΟΥΡΓΩΝ ΧΑΝΙΩΝ

8ης Δεκεμβρίου 44 - 73131 Χανιά - Τηλ. (0821) 93912

ΔΙΕΥΘΥΝΝΕΤΑΙ ΑΠΟ ΤΡΙΜΕΛΗ ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ:

α) Κατίνα Χρυσουλάκη-Πάτερου, β) Ζαχαρένια Σημανδηράκη, γ) Βασίλης Χαρωνίτης
Υπεύθυνος κατά Νόμο: ΒΑΣΙΛΗΣ ΧΑΡΩΝΙΤΗΣ Πρόεδρος Ε.Π.Δ.Χ. Ν. Κυριακάκη 5 - 73131 Χανιά - Τηλ. (0821) 93912
Υπεύθυνος Τυπογραφείου: ΜΙΧΑΛΗΣ ΓΕΩΡΓΑΣΑΚΗΣ, Πασακάκι - Χανιά - Τηλ. (0821) 92482

- Συνδρομές προπληρωτέες εσωτερικού: Ετήσια 2.000 δρχ. • Δήμοι - Κοινότητες 3.500 δρχ.,
- Τράπεζες - Οργανισμοί: 5.000 δρχ. • Εξωτερικού: 20\$ ΗΠΑ • Τιμή τεύχους: 1.000 δρχ.
- Εμβάσματα - Συνδρομές: Περιοδ. «Πνευματικά Χανιά», 8ης Δεκεμβρίου 44, 73131 Χανιά.

ΣΗΜ. Η συντακτική επιτροπή δεν ευθύνεται για τα στοιχεία των κειμένων που δημοσιεύονται στα «Πνευματικά Χανιά». Την ευθύνη φέρουν οι συγγραφείς των.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	ΣΕΛ.
1. Στους Αναγνώστες	1
2. Αλέξης Ζερβάνος: <i>Το Πέτρινο Άλγο</i> (Ποίημα)	2
3. Αλέξανδρος Παπαδερός: <i>Μένομεν ακλόνητοι</i>	3
4. Μανώλης Κεραμιτσόγλου: <i>Τρεις ανάσες τ' Ακρωτηρίου</i>	13
5. Σώτος Ρούμελης: <i>Σφίγγα η ζωή</i> (ποίημα)	14
6. Αρχιμ. Ιγνατίου Χατζηνικολάου: <i>Αθλοτινοί χειμώνες</i>	15
7. Χαράλαμπος Σκριβιλιωτάκης: <i>Αναμνηστικό</i> (Ποίημα)	17
8. Αθηνά Μπλαζουδάκη: <i>19 Ιουνίου 1951</i>	18
9. Χριστόφορος Σκληβενίτης: <i>Ιθάκη VII</i> (Ποίημα)	22
10. Ζαχαρένια Σημανδηράκη: <i>Λαλεί τ' απδόνι</i>	23
11. Κατίνα Χρυσουλάκη-Πάτερου: <i>Η νοσταλγία του Μετανάστη</i>	26
12. Δήμητρα Σπίθα-Πιμπλή: <i>Χανιά</i> (ποίημα)	29
13. Δέσποινα Μαριανάκη-Κουτζόγλου: <i>Το αρχοντόπουλο</i>	30
14. Βασίλης Χαρωνίτης: <i>Ανθολογία Κρητικής Λογοτεχνίας</i>	32
15. Δημήτρης Δημητριάδης: <i>Οι νεκροί μας</i> (ποίημα)	33
16. Νίκος Γιαννακάκης: <i>Κατακόμβες</i>	34
17. Αντώνης Στιβακτάκης: <i>Γέρων Νέστωρ ο Διονυσιάτης</i>	42
18. Κανάκης Γερωνυμάκης: <i>Η πολύτεκνη μητέρα</i> (ποίημα)	47
19. Ανδρέας Τρακάκης: <i>Η παρέλαση</i>	48
20. Ιωάννα Παπαϊωάννου-Βιτσικουνάκη: <i>Ντροπές του αιώνα</i> (ποίημα)	51
21. Σπύρος Κουμαδωράκης: <i>Ο νονός Πέτσας</i>	52
22. Αντωνία Μυθωγιαννάκη: <i>Ο ταχυδρόμος</i>	57
23. Βασίλης Χαρωνίτης: <i>Βιβλία και περιοδικά που λάβαμε</i>	59

Λαλεί τ' αηδόνι...

Αν βρεθεί κανείς, ανοιξιάτικη νύχτα, σε μέρη εξοχικά, σε σκιερά μονοπάτια και δροσάτα ρουμάνια της κρητικής γης, δίπλα σε ρυάκια που κελαρύζουν και σιγοτραγουδούν κρυστάλλινα κατάκρυα νερά, σε δέτες δασωμένους και καταπράσινους σε περιβόλια και σώχωρα, σε κήπους και σε ασπρισμένες αυλές, σε χωριουδάκια απόμακρα, θα σταθεί εκστατικός και ασάλευτος. Μοσκοβολούν κι αργοσαλεύουν τριγύρω τα λουλούδια, ξεφουντωμένα τριαντάφυλλα κι αγιόκλημα και σγουροί βασιλικοί, κατιμέρια και λεμονανθοί, καντιφέδες και ντροπαλές γαρυφαλίτσες, κι αναρριγούν δάση ολόκληρα από πολύχρωμες παπαρούνες και σπαθοβότανα, στη δροσάτη ανασεμιά της Άνοιξης.

Κι όπως ανθοβολά και μοσχομυρίζει η ολοκληρωμένη γη, τραγούδι θαυμαστό ακούγεται, παράξενα γλυκύτατο με τρίλιες και λαρυγγισμούς δύσκολους κι απόκοσμους.

Λαλεί τ' αηδόνι. Κι είναι το τραγούδι του αυτό, θαρρείς, μεθυστικός κερχίπαρένιος μαρουβάς στην αστροστόλιστη ασημένια κούπα της νύχτας. Έτσι όπως βγαίνει απλά κι αβίαστα απ' το μικρό λαιμουδάκι του ταπεινού πουλιού, πλανιέται στον αιθέρα και κρεμιέται ατίμητο πετράδι στη συννεφοπλουμισμένη σκουρογάλαζη ατλαζένια φορεσιά τ' ουρανού.

Τούτο το μικρό πουλί, το φτωχό και σχεδόν ασήμαντο στην όψη, τ' αγαπά πολύ ο λαός, ο ντόμπρος και τίμιος, που δεν θαμπώνεται από φτερά πολύχρωμα και πλουμισμένα, αλλά απ' αυτό το εξαίσιο τραγούδι που προσφέρεται και δίνεται μ' αγάπη στους γύρω.

Πολλές ιστορίες γυρνούν από στόμα σε στόμα για το γλυκόλαλο αηδόνι. Από στόματα γέρικα, από παππούδες και γιαγιάδες, παραδόσεις πολλές μεταδίδονται σ' εγγόνια και τα παιδόπουλα τεντώνουν τ' αυτιά και κάθονται ασάλευτα ένα γύρω κι ακούν τα παραμύθια της πλάσης κι ανοίγουν κι αυτά σιγά-σιγά το στόμα, σαν υποσυνείδητα, να θέλουν να μοιάσουν στο μικρό πουλί με τη χρυσή φωνή και να τραγουδήσουν όμοια με κείνο.

Δυο μικρά παραμύθια για τ' αηδόνι θα πούμε σήμερα, όπως το λέγαν παλαιότερα οι γεροντότεροι. Αλήθεια - ψέμματα, ποιος μπορεί και ξέρει άραγε να τα ξεδιαλύνει; Όμως τέτοιες παραδόσεις, μαζί με τόσες άλλες, είναι αυτές που κρατούν ακόμη άσβηστη τη φλόγα της κρητικής ζωής και του παλιού πολιτισμού του θαλασσοφιλημένου κι αγαπημένου Νησιού μας.

Τ' αηδόνια ήταν -λέει- δυο αδέρφια-λεβέντες, ψηλοί κι αντρειωμένοι, ομορ-

φονιοί κι αρχοντόπουλα, που καίγαν τις καρδιές των κοριτσιών, σαν περνούσαν τα δειλινά από τις ρούγες και τους μαχαλάδες. Κοκκίνιζαν τα μάγουλα, κι οι κοπελούδες χαμηλώναν τα μάτια τους τα μακροτσινοράτα, και κόβαν ένα γαρούφαλο, λίγο βασιλικό και το πετούσαν στους περατάρηδες. Και κείνοι χαμογελούσαν, στραφτάλιζαν τα δόντια τους και λαμπύριζαν τα μαύρα μάτια τους, στα τελευταία ξέφτια του ήλιου, βάζαν το βασιλικό στ' αυτί και μυρίζοντας το γαρούφαλο, αγκαλιασμένοι, πάντα μονιασμένοι προσπερνούσαν. Είχε να το κάμει ο κόσμος για την ομόνοια και την αγάπη των δυο αδελφών, που δεν είχε ξαναγίνει στον κόσμο ολό. Πάντα βοηθούσε ο ένας τον άλλο στις δουλειές, γελαστοί κι αγαπημένοι αντιμετώπιζαν όλες τις δυσκολίες, παράβγαιναν στη λεβεντιά και στην ομορφάδα και σαν χόρευαν στο πανηγύρι, ξεσταίνονταν όλοι και τους καμάρωναν. Ποτέ δεν είχαν μαλώσει για μια σπιθαμή γης, για ένα δέντρο, για τις πολλές δουλειές ή για τα όμορφα μάτια κάποιας μακρομαλλούσας γαϊτανόφρυδης κορασίδας.

Κι ήρθε καιρός –άνοιξη ήτανε– να πάνε ένα ταξίδι. Κάναν τις προετοιμασίες τους και πιασμένοι απ' το χέρι, ξεκινήσανε. Περπάτησαν ώρες πολλές, κουράστηκαν, ώσπου και ο ήλιος κουρασμένος και κείνος έγειρε στη δύση του. Βραδιάστηκαν σ' αμπέλι απέραντο και πυκνοφυτεμένο. Έκατσαν, άνοιξαν τα δισάκια τους και δείπνησαν γελώντας κι αστειεύοντας. Και ξάπλωσαν να κοιμηθούν. Έγειρε αποκαμωμένος ο ένας αδερφός στο μαλακό χώμα, ακούμπησε ο άλλος πάνω σε μια γερτή κουτσούρα τ' αμπελιού κι αποκοιμήθηκαν. Άπλωσε η νύχτα το μαύρο τσεμπέρι της και κατασκέπασε τον κόσμο και τα δυο αδέρφια βυθίστηκαν σε ύπνο βαθύ και χωρίς όνειρα.

Ξημέρωσε, σηκώθηκε ο ήλιος κι έλαμψε η μέρα, πετάρισαν τα βλέφαρα του παληκαριού που ήταν ξαπλωμένο πάνω στο χώμα και σηκώθηκε χαρούμενο να ξυπνήσει τον αδερφό του. Μα τι να δει; Τι συμφορά και τι κατάρα; Σκοτείνιασε ο κόσμος στα μάτια του αγοριού και τούρθε λιγοθυμία απ' τον μεγάλο πόνο: Πάνω στην αμπελοκουτσούρα, νεκρός ο αδερφός του, κοιμόταν ακόμη και του χαμογελούσε με χαμόγελο απόκοσμο. Τι είχε γίνει; Κάθε τέτοιο καιρό μεγαλώνουν οι βλαστοί των αμπελιών. Σαν χέρια φιδοπράσινα στριφογυρίζουν και μακραίνουν κι απλώνονται. Ένας τέτοιος βλαστός, μια «έλικα» είχε τυλιχτεί στο λαιμό του δύστυχου αδερφού και τον είχε πνίξει στον ύπνο του. Στηρίχτηκε το παλληκάρι να μην πέσει, σκοτοδίνη τούρθε, μουγκρητό έσυρε και φωνή μεγάλη, ποτάμι τα δάκρυά του ποτίσανε το χώμα και σήκωσε το ανταριασμένο βλέμμα προς τα πάνω καθώς ο πόνος, μαχαιριά βαθειά, τούσχιζε τα σωθικά του. Δεν άντεξε ο Μεγαλοδύναμος στον πόνο αυτό τον αβάσταχτο του αγοριού, το λυπήθηκε και το πόνεσε βαθειά, και το μεταμόρφωσε σε πουλί, που από τότε κάθε τέτοια εποχή γυρίζει από δέντρο σε δέντρο, κλαίει τον πόνο του για τον αδικοχαμένο αδερφό του και προειδοποιεί τους διαβατάρηδες και τους περάτες.

Κάποια άλλη παράδοση θέλει τ' αηδόνι πουλί απ' την αρχή.

Ήταν –λέει– η εποχή που ο Παντοκράτορας έφτιαχνε τον κόσμο. Έφτιαξε και τον Παράδεισο, τον στόλισε με λογίων-λογίων λουλούδια και μοσχομυρωδιές και δέντρα και καρπούς, με κρυστάλλινα νερά και ζώα διάφορα. Θέλησε να βάλει μέσα και τα πουλιά. Φώναξε λοιπόν έναν άγγελο κι έδωσε διάτα: Αύριο όλα τα πουλιά έπρεπε να μαζευτούν απ' το πρωί, για να τους δώσει στολίδια και ξόμπλια, να τα φιλέψει δώρα.

Βγήκαν τ' αγγελάκια και τελάλησαν στον κόσμο ολόο. Μα τ' αηδόνι, πηγαμένο σε ταξίδι αλαργινό, δεν τάκουσε. Την άλλη μέρα άρχισαν να μαζεύονται τα πουλιά απ' όλες τις άκρες της γης. Μικρά, μεγάλα, ημερωμένα προσκυνούσαν κι έπαιρναν το μερτικό τους απ' το χέρι του μεγαλοδύναμου. Φτερά πολύχρωμα, βλέμμα αγέρωχο, φανταχτερές ουρές, δυνατά ακράνυχα, γρήγορο πέταγμα, λοφία καμαρωτά μοιράστηκαν τα πουλιά, προσκύνησαν πάλι και μπήκαν στον Παράδεισο.

Είχε πάρει σχεδόν να τελειώνει η μέρα σαν τόμαθε τ' αηδόνι. Πετάχτηκε και πέταξε γοργά μα ήταν μακριά κι όσο κι αν προσπάθησε και κουράστηκε, έφτασε ξεθεωμένο, σκονισμένο, μα βρήκε την πόρτα κλειστή. Ολομόναχο κι απορριγμένο κίνησε παραπονεμένο θρήνο. Ξαφνιάστηκε ο Πολυεύσπλαχνος, ένοιωσε στην απαλάμη του το ζεστό δάκρυ του πουλιού κι άκουσε το κλάμα απ' έξω. Φώναξε έναν άγγελο και ρώτησε τί συμβαίνει. Του είπαν πως ήταν το αργοπορημένο φτωχό πουλί που θρηνούσε γιατί καθυστέρησε και δεν πρόφτασε να τρέξει έγκαιρα στην προσταγή Του. Είπε και τόφεραν μπροστά Του, μ' αγάπη το κοίταξε, και στο καλωσύνάτο γλυκύτατο βλέμμα Του, έγειρε το ταπεινό αηδόνι το κεφαλάκι και το δάκρυ του ξανάρχισε να σταλάζει στα πόδια του Πλάστη. Όμως όλα τα ξόμπλια και τα δώρα είχαν ήδη δοθεί στ' άλλα πουλιά. Έρριξε ο Δημιουργός τη ματιά Του γύρω, είδε τον ήλιο να βασιλεύει, άπλωσε το χέρι και πήρε τις στερνές αχτίνες του, πριν βυθιστεί στο πέλαγο. Κοίταξε το χρυσάφι στο χέρι Του, χάιδεψε το πουλί, τούβαλε το χρυσάφι στο λαρύγγι και στο στόμα, άνοιξε την πόρτα του Παράδεισου και τόβαλε στο πιο ψηλό κλαρί.

Κι από τότε το αηδόνι το γλυκόλαλο με τη χρυσή φωνή, τραγουδά στον κόσμο την αγάπη και τη συμπόνοια, την καλωσύνη και τη μεγαλοθυμία του Παντοκράτορα. Τραγουδά τη χαρά της ζωής και την ομορφιά, στους κάμπους και στις βαθύσκιωτες κοιλάδες, στις ραχούλες και στις σκουροπράσινες ραγάδες της γης, παρέα με τα λουλούδια και τις μοσχοβολιές, το βράδυ, μετά το βασιλέμα του ήλιου, κι αφού πάρει όλη μέρα το χρυσάφι του, για να το κάνει μελωδία υπέροχη, και ευλαβικά να αντιγυρίσει στο Θεό το ανεκτίμητο δώρο Του...